

**XXI ҒАСЫРДАҒЫ ЖЕКЕ ТҰЛҒАНЫҢ, БІЛІМНІҢ
ЖӘНЕ ҚОҒАМНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ**

**III Халықаралық
ғылыми-практикалық конференция
МАҚАЛАЛАР ЖИНАҒЫ**

19 қазан 2022, Алматы, Қазақстан

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

III международной научно-практической конференции

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЛИЧНОСТИ,
ОБРАЗОВАНИЯ И ОБЩЕСТВА В XXI ВЕКЕ**

19 октябрь 2022, Алматы, Казахстан

COLLECTION OF MATERIALS

III International Scientific and Practical Conference

**ACTUAL PROBLEMS OF PERSONALITY,
EDUCATION AND SOCIETY IN THE XXI CENTURY**

19 October 2022, Almaty, Kazakhstan

**КАСПИЙ УНИВЕРСИТЕТИ
ГУМАНИТАРЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР ЖОҒАРЫ МЕКТЕБІ
«ТҮЛҒАЛЫҚ-КӘСІБИ ӨСУ» ОРТАЛЫҒЫ**

**КАСПИЙСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ВЫСШАЯ ШКОЛА ГУМАНИТАРНЫХ НАУК
ЦЕНТР «ЛИЧНОСТНО-ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РОСТА»**

**CASPIAN UNIVERSITY HIGHER SCHOOL OF HUMANITIES
PERSONAL AND PROFESSIONAL GROWTH CENTER**

**III Халықаралық ғылыми-практикалық конференция
Тұлға психологиясының өзекті мәселелері,
XXI ғасырдағы білім және қоғам
МАҚАЛАЛАР ЖИНАҒЫ
19 қазан 2022, Алматы, Қазақстан**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
III международной научно-практической конференции
Актуальные проблемы психологии личности,
образования и общества в XXI веке
19 октябрь 2022, Алматы, Казахстан**

**COLLECTION OF MATERIALS
III International Scientific and practical conference
Actual problems of psychology of personality,
education and society in the XXI century
19 october 2022, Almaty, Kazakhstan**

Алматы - 2022

УДК 001
ББК 72
А43

Председатель Оргкомитета конференции:
Киричок Оксана Валентиновна
доктор PhD, ассоциированный профессор,
проректор по академическим вопросам Каспийского университета.

Ответственный редактор:
Ногайбаева Жибек Абдыбековна
кандидат педагогических наук, ассоциированный профессор Каспийского
университета, Высшая школа гуманитарных наук

Рекомендовано Ученым Советом Каспийского Университета
(протокол № 3, от 26.10. 2022 г.)

**А 43 Актуальные проблемы личности, образования и общества в XXI веке:
сборник статей III международной научно-практической конференции.
19 октября 2022 г. - Алматы, 2022. – 173 с.**

ISBN 978-601-08-2821-6

Сборник включает статьи участников III международной научной-практической конференции «Актуальные проблемы личности, образования и общества в XXI веке», прошедшей 19 октября 2022 года в городе Алматы на базе Каспийского университета.

Сборник содержит статьи по научным направлениям: психологические науки; переводческие науки; филологические науки; философские науки; исторические науки; педагогические науки; политические науки; технические науки.

В материалах международной научной-практической конференции обсуждаются проблемы различных областей актуальные проблемы психологии и образования и общества в XXI веке. Статьи представлены учеными и специалистами Казахстана и зарубежья. Сборник представляет интерес для учёных различных исследовательских направлений, преподавателей, докторантов, магистрантов, студентов – для всех, кто интересуется развитием современной науки.

Издательство не несёт ответственности за материалы, опубликованные в сборнике. Все материалы поданы в авторской редакции и отображают персональную позицию участника международной научной-практической конференции.

УДК 001
ББК 72

ISBN 978-601-08-2821-6

© Каспийский Университет, 2022

4. Буравой, М. Углубленное case study: между позитивизмом и постмодернизмом // Рубеж. - 1997 - № 10 - 11.
5. Гальперин П.Я., Запорожец А.В., Эльконин Д.Б. Проблемы формирования знаний и умений у школьников и новые методы обучения в школе // Вопросы психологии. - 1993. - № 5. С. 44-50.
6. Н. Кавтарадзе Обучение и игра: введение в интерактивные методы обучения / Д. - М.: Просвещение, 2009.
7. Клевцов О.А. Повышение коммуникативности на уроках английского языка. Применение нетрадиционных форм урока. <http://school101.kubannet.ru/doc/metodrab/kopilka/2323.doc>
8. Тимофеева Т.В. Урок иностранного языка как форма организации учебно-воспитательного процесса в основной школе. <https://infourok.ru/urok-inostrannogo-yazika-kak-forma-organizaciiuchebnovospitatelnogo-processa-v-osnovnoy-shkole-418621.html>
9. Груцкая Е.О. Методические рекомендации для общеобразовательных организаций о преподавании предмета «Иностранный язык» в 2016/2017 учебном году /Е.О. Груцкая /<https://www.koiro.edu.ru/centers/kafed-ragumanitarnykh-distiplin/metodicheskaya-kopilka/inyaz.pdf>
10. Гаджикурбанова Г.М. Методика использования кейс-метода (CASE STUDY) в учебном процессе ВУЗА Г.М.
11. Создание и практическое применение кейсов / <http://school30.68edu.ru/uploads/docs/obrazovat/metod/metodrekompozod>

Турсын Гүлбар, Төрбек Жанна
«Шетел тілдері және аударма ісі» кафедрасы
І.Жансүгіров атындағы Жетісу университеті

ШЕТ ТІЛДЕРІН ОҚЫТУДЫҢ ЖОБАЛЫҚ ӘДІСТЕМЕСІ

Аннотация. Мақалада жоба әдісін қолдану арқылы коммуникативті құзыреттілікті қалыптастыру мәселесі дәйекті қарастырылған. Теориялық және нақты материалдарды іздеу шетел тілін оқыту үдерісінде жақсы нәтиже береді. Жобалау технологиясын қолдану бастамашылықты, шығармашылықты, тапқырлықты, практикалық жұмысқа деген ойластырылған қатынасты дамытады, тақырыпты өздігінен оқып үйренуге, алған білімдерін жаңартуға және бекітуге, бұл коммуникативті құзыреттіліктің қалыптасуына ықпалын тигізеді. Білім алушылар өздері талқылау үшін тақырыпты таңдау арқылы басқа пәндермен жұмысты интеграциялай алады, пәнаралық байланысты жүзеге асырады және басқа пәндер бойынша білім алады. Мұғалім коммуникативті құзіреттілікке жетуге, мақсат қояға көмектеседі.

Тірек сөздер: Жобалық оқыту технологиясы, жоба әдісі, коммуникативті құзіреттілік, жобалық білім беру технологиясы, белсенді оқыту, дидактикалық процесті ұйымдастыру, бағдарламаланған формалары мен әдістер, проблемалық зерттеу, ізденіске ауысу, танымдық мотивтер мен қызығушылықтар, білім, білік және дағдылардың жинақтығы.

Аннотация. В статье последовательно рассматривается вопрос формирования коммуникативной компетенции проектным методом. Поиск теоретических и конкретных материалов дает хорошие результаты в процессе изучения иностранного языка. Использование технологии дизайна развивает инициативу, креативность, смекалку, вдумчивый подход к практической работе, самостоятельное изучение темы, обновление и закрепление знаний, что способствует формированию коммуникативной компетенции. Студенты могут интегрировать работу с другими дисциплинами, устанавливать междисциплинарные связи и получать знания по другим дисциплинам, выбирая тему для обсуждения. Педагог помогает достичь коммуникативной компетенции, поставить цели.

Ключевые слова: Технология проектного обучения, метод проекта, коммуникативная компетенция, технология проектного обучения, активное обучение, организация дидактического процесса, программные формы и методы, исследование проблем, поиск, познавательные мотивы и интересы, совокупность знаний, навыков и умений.

Abstract. The article consistently considers the issue of the formation of communicative competence by the project method. The search for theoretical and specific materials gives good results in the process of learning a foreign language. The use of design technology develops initiative, creativity, ingenuity, a thoughtful approach to practical work, independent study of the topic, updating and consolidating knowledge, which contributes to the formation of communicative competence. Students can integrate work with other disciplines, establish interdisciplinary connections and gain knowledge in other disciplines by choosing a topic for discussion. The teacher helps to achieve communicative competence, set goals.

Key words: Project learning technology, project method, communicative competence, project learning technology, active learning, organization of the didactic process, program forms and methods, problem research, search, cognitive motives and interests, a set of knowledge, skills and abilities.

Қазіргі заманғы шетелдік мектепте әлеуметтік дағдыларды, жеке тұлғаның өсуін, коммуникативті құзыреттілік пен мінез-құлық стратегияларын дамытуға арналған көптеген бағдарламалар бар. 1980 жылдардан бастап американдық мектептердің көпшілігінде риторика және коммуникация бойынша білім алушыларға вербалды және вербалды емес сөйлеу мәдениетін дамытуға, толеранттылықты дамытуға және оларға тұлғааралық қайшылықтар мен қақтығыстарды зорлық-зомбылықсыз шешуге үйретуге

бағытталған оқыту курстары енгізілді. Бұл мақсаттарға серіктестікте өзара іс-қимыл, топтық іздеу және шешім қабылдау мәдениетін қалыптастыратын «ынтымақтастықта оқыту» әдісін университет пен мектепте кеңінен қолдану қызмет етеді. Қоғамның ақпараттық ресурстарының қазіргі жағдайы, олардың толықтырылуы мен жаңаруының жылдамдығы, жаңа білім беру стандарттарына көшу әдістемелік позициялардың да, технологиялық шешімдердің де қайта қаралуына алып келеді. Осыған байланысты мектепке балалардың қарым-қатынасын шет тілдерінде тиімді және сапалы оқытуды қамтамасыз ете отырып, шет тілін білу бойынша білім беру үдерісін оңтайландыру қажет.

Шетел тілдерін оқыту процесінің тиімділігін қамтамасыз етудің психологиялық-педагогикалық шарттары оның принциптерінен туындайды: тұлғаға бағытталған оқыту, ұжымдық өзара іс-қимыл, оқу материалы мен оқу үдерісін ұйымдастырудағы шоғырлану, жаттығулардың полифункционалдығы және рөлге негізделген ұйымдастыру. Білім беру жүйесі мен тәжірибесін үздіксіз жетілдіру қажеттілігі қоғамда болып жатқан әлеуметтік өзгерістерге байланысты болып отыр. Оқыту сапасы мен білімгер тұлғасын тәрбиелеу деңгейін арттыру мәселелері шет тілін оқытудың заманауи әдістемесінде басым болып келді және болып қала береді. Мектептегі білім беруді реформалау және педагогикалық тәжірибеге жаңа педагогикалық технологияларды енгізу оқушының интеллектуалдық, шығармашылық және адамгершілік дамуының ең маңызды шарты ретінде қарастырылуы керек. Дәл даму педагогикалық процестің негізгі ұғымына, оқытудың маңызды, терең түсінігіне айналуға [1: 3].

Шет тілі оқу пәні ретінде мектеп оқушыларының мәдени және тұлғалық дамуына жағдай жасау үшін үлкен мүмкіндіктерге ие болып отырғаны жайы бар. Шетел тілін оқыту саласындағы қоғамның әлеуметтік тапсырысы білімгерлердің жеке тұлғалық дамытылуын, білім берудің гуманистік мазмұнын нығайту, әрбір тұлғаның жеке ерекшеліктеріне байланысты субъектінің тәрбиелік, білім беру және дамытушылық мүмкіндіктерін неғұрлым толық іске асыру міндеттерін алға қояды. Сол себепті де білім беруді дамытудың қазіргі кезеңінде шет тілін оқытудың негізгі мақсаты оқытылатын тілдегі мәдениетаралық қарым-қатынасқа қатысуға және игерген шет тіліндегі сөйлеу әрекетін өз бетінше жетілдіруге қабілетті және дайын білім алушы тұлғасы болуы кездейсоқ жайт емес [2:137].

Осы тармақта келесі ережелерді қамтитын заманауи педагогикалық технологиялар контекстінде жобалау әдістемесін қолданудың:

1. Мектептегі білім беру жүйесіндегі бағдарлық өзгерістер;

2. Білім беру жүйесіндегі жаңа педагогикалық технология ретінде жобалық оқытудың дидактикалық құрылымы;

3. Дәстүрлі аудиториялық-сабақ және жобалық оқытудың салыстырмалы сипаттамасының дидактикалық негіздерін қарастырған жөн.

Сонғы онжылдықтарда қоғамдағы мектептегі білім беруді дамытудың негізгі бағыттары жеке тұлғаның интеллектуалдық, рухани-адамгершілік дамуына бағытталған. Бүгінгі таңда білім берілмейді, бірақ жеке маңызды іс-әрекет процесінде алынады, өйткені білімнің өзі оларды пайдаланудың белгілі бір дағдылары мен біліктерінен тыс, оқу орнының қабырғасынан тыс шынайы әрекеттегі адамды тәрбиелеу және оны нақты өмірге дайындау мәселесін шешпейді [3: 8].

Халықаралық ғылыми конференциялар материалдарын талдау қазіргі кезеңде білім берудің мақсаты тек білім мен дағды ғана емес, тұлғаның белгілі бір қасиеттері екеніне көз жеткізеді. Постиндустриалды қоғам азаматтардың өз бетінше, белсенді әрекет етуіне, шешім қабылдауына, өзгермелі өмір жағдайларына икемді бейімделуіне мүдделі. Мектептегі білім осыған сәйкес келесі міндеттерді шешуге бағытталуы керек.

1. Әртүрлі туындаған міндеттерді шешуге дайындығын қалыптастыру. Жағдайға байланысты туындайтын белгілі бір мәселені шешу әртүрлі пәндік салалардағы білімдердің, дағдылардың және біліктердің тұтас кешеніне сүйенетіні анық.

Бұл сапаның қалыптасуы үшін мыналар қажет:

- оқытуды проблемаға бағыттау;

- оқытуда рефлексиялық тәсілді кеңінен қолдану;

- тыңдаушыларды қойылған сұрақтарға жауап беруге ғана емес, сонымен қатар курс бойынша өз сұрақтарын құрастыруға ынталандыру;

- оқушылардың дербестік дәрежесін нығайту;

- сабақтағы мұғалім мен оқушының дәстүрлі рөлін қайта қарастыру;

2. Қазіргі әлемнің әлеуметтік-мәдени ерекшеліктерін ескере отырып, ауызша және жазбаша қарым-қатынаста қос тілді коммуникативтік құзыреттілігін жетілдіру.

3. Өзгеретін жағдайларға байланысты білім, білік, дағдыны жаңартып, жетілдіре отырып, өмір бойы оқуға деген құштарлығын дамыту [3: 8-9].

Алайда, ғалым Е.С. Полат, «бұл мәселелерді шешуге нақты жағдайдың жоқтығынан, білім берудегі дәстүрлі көзқараспен, дәстүрлі оқыту құралдарымен, сабақтың сыныптық жүйесіне көбірек көңіл бөлгендіктен, оны шешу мүмкін болмады» деп көрсетеді [1:13]. Мектептің міндеті, білім беру мазмұнына емес, жаңа оқыту технологияларын қолдануына байланысты болып келеді деген болатын

зерттеуші-ғалым Е.С. Полат [1:14].

«Технология» ұғымының өзі нені білдіреді деген сұрақты қарастырайық. Технология (грек тілінен. Techne - өнер, шеберлік, шеберлік) белгілі бір өнімді алу, өңдеу және әзірлеу әдістері мен тәсілдерінің жиынтығы ретінде және де сондай әдістер мен тәсілдерді дамытатын және жетілдіретін ғылыми пән ретінде анықталады [4:248].

Оқыту технологиясы – білімдерді игеруге, кәсіби дағдыларды меңгеруге және оқу мақсаттарымен қойылған оқушылардың жеке қасиеттерін қалыптастыруға бағытталған педагогикалық мақсат қоюды, мазмұндық және тәртіптік аспектілерді қамтамасыз ететін операциялар мен әрекеттердің реттелген жиынтығын қамтитын күрделі интеграциялық жүйе. Д.В. Чернилевский [4:248-249], оқыту технологиясы оқу процесін басқаруды көздейді, өзара байланысты екі: оқушылардың іс-әрекетін ұйымдастыру және осы әрекетті бақылау процестерін қамтиды деп айтқан болатын.

Келесі кезекте «жоба» (латын тілінен. Projectus – алға лақтырылған) түсінігіне көшейік. Жобалау туралы айтатын болсақ, бұл категория педагогикалық теорияда жаңалық емес екенін атап өткен жөн. Соңғы онжылдықтарда бұл тұжырымдама 70-ші жылдардың соңында Ұлыбританиядағы Корольдік өнер колледжі ұсынған жаңа білім беру бағдарламасы аясында пайда болған еді. Ол жоспарлау, өнертабыс, жасау және орындау өнері жүзеге асырылатын және дизайн немесе жобалау ретінде анықталатын жалпы форма болып табылатын дизайн мәдениетімен тығыз байланысты.

Жоба дегеніміз дейді ғалым Н.П. Сибирская [5:344], болашақтың бейнесін жасау әрекеті, болжамды құбылыс. Ол адам шығармашылығының бір қыры болып табылады және жоспарлау, болжау, шешім қабылдау, дамыту, ғылыми зерттеулер секілді әрекеттерге негізделген.

Дж.К.Джонс [6:43] «жобалау» түсінігіне анықтама бере отырып: «Міне, соңғы кезде пайда болған жобалау процесінің кейбір анықтамалары мен тұжырымдары:

1. Ұсынылған іс-әрекеттерді орындауға дейін модельдеу, түпкілікті нәтижеге толық сенімділік болғанша қайталанатын.

2. Түйсіктің өте күрделі әрекетін орындау.

3. Белгілі бір шарттар жиынтығы кезінде шынайы қажеттіліктердің сомасын онтайлы қанағаттандыру.

4. Қазіргі фактілерден болашақтың мүмкіндіктеріне шабыттандыратын секіріс».

Оқыту және жобалау технологиясы концепцияларына сүйене отырып, ғалым Е.С. Полат [1:67] *жоба әдістемесін ізденімпаздық, проблемалық әдістердің жиынтығы, өзінің мәні бойынша шығармашылық, танымдық белсенділікті арттырудың, шығармашылық қабілетін дамытудың және сонымен бірге белгілі бір өнімді жасау процесіндегі оқушылардың белгілі бір тұлғалық қасиеттерін қалыптастырудың дидактикалық құралы ретінде қарастырады.*

Сонымен, жоба әдістемесі – нақты білімді жинақтауға емес, оқушылардың өзін-өзі ұйымдастыруы және өзін-өзі тәрбиелеуі арқылы оларды қолдануға және жаңасын меңгеруге бағытталған педагогикалық технология болып табылады. Осы анықтамаға сүйене отырып, қазіргі жобалау әдістемесінің дидактикалық құрылымын қарастырамыз. Өздеріңіз білетіндей, әдістеме саласы оқытудың жеке теориясы ретінде белгілі бір оқу пәні бойынша оқытудың мақсатын, мазмұнын, формаларын, әдістері мен құралдарын зерттеуді қамтиды. Әдіс – практикалық немесе теориялық білімнің белгілі бір саласын, белгілі бір әрекетті меңгеру операциялары, теориялар жиынтығы ретіндегі дидактикалық категория. Жобалық оқытуда әдіс бір жолмен рәсімделетін өте нақты, айқын практикалық нәтижемен аяқталуы тиіс мәселені (технологияны) егжей-тегжейлі әзірлеу арқылы қойылған дидактикалық мақсатқа жету тәсілі ретінде қарастырылады [1:66].

Көптеген дидактикалық зерттеуші ғалымдар мен ұстаздар [7; 8; 9;10; 11; 12; 13; 14] осы әдістемеге жүгінді, өйткені оны оқу процесінде қолданғанда мынандай:

- сабақтар оқушылардың белгілі бір білім, білік, дағдыларды меңгеруімен шектеліп қалмай, олардың эмоционалдық аясына әсер ететін оқушылардың практикалық іс-әрекеттеріне жетелейді, сол арқылы оқушылардың ынтасын арттырады;

- білім алушылар тек оқулықтардан ғана емес, басқа да көздерден қажетті ақпаратты өз бетінше ала отырып, берілген тақырып аясында шығармашылық жұмыс жүргізуге мүмкіндік алады. Сонымен бірге мектеп оқушылары өз бетінше ойлауға, есептерді табуға және шешуге үйренеді, осы мақсатта әртүрлі салалардан білімдерін қолданады, әртүрлі шешімдердің нәтижелері мен ықтимал салдарын болжайды, себеп-салдар байланысын орнатуға үйренеді;

- жоба білім беру қызметін ұйымдастырудың әртүрлі нысандарын сәтті жүзеге асырады, оның барысында оқушылар бір-бірімен және рөлі өзгертін мұғаліммен әрекеттеседі, бақылаушының орнына ол тең құқылы серіктес және кеңесші болады;

- жобалық жұмыста бүкіл процесс оқушыға бағытталады: мұнда ең алдымен оның қызығушылықтары, өмірлік тәжірибесі және жеке қабілеттері ескерілетін маңызды дидактикалық міндеттер шешіледі;

- жоба аясындағы нақты жұмысқа оқушылардың жеке тұлғалық және ұжымдық жауапкершілігі артады, өйткені әрбір оқушы жеке немесе шағын топта жұмыс істей отырып, өз қызметінің нәтижелерін бүкіл

топка ұсынуы керек;

- жоба аясындағы бірлескен жұмыс оқушыларды мәселені соңына дейін жеткізуге үйретеді, олар өз жұмысының нәтижелерін ресімдеуі керек, атап айтқанда: газетке мақала, хабарлама жазу, статистикалық деректерді жинау және өңдеу, аудио және бейне түсіру, альбом, коллаж, қабырға газеті және т.б. ұйымдастыру.

Осылайша, проекциялық әдістердің ортақ ерекшелігі - жеке тұлғалық маңызды мәселенің болуы және оны шешу міндеті. Егер бұл теориялық мәселе болса, онда жобалау процесі оның нақты шешімін табудан тұрады, егер ол практикалық болса, онда оқушының міндеті осы мәселенің нақты нәтижесіне қол жеткізу, іске асыруға дайын болу. Мәселені шешу, бір жағынан, әртүрлі зерттеу, іздену әдістері мен оқу құралдарын пайдалануды көздесе, екінші жағынан, ғылымның, техниканың, шығармашылық саланың әртүрлі салаларындағы білім мен дағдыларды біріктіру қажеттілігін білдіреді.

Сондай-ақ жобалық оқушыға бағдарланған оқыту жағдайында мұғалім оқу-тәрбие процесінде басқа рөл мен функцияға ие болатынын атап өткен жөн. Жобалық оқыту, ғалым Е.С. Полаттың айтуынша [1:10] білім берудің дәстүрлі парадигмасынан «мұғалім – оқулық – оқушы» жаңа «оқушы – оқулық – мұғалімге» ауысады.

Философиядағы, психологиядағы, педагогикадағы гуманистік бағытты көрсететін білім беру жүйесі әлемнің жетекші елдерінде дәл осылай жүйеге салынған. Дәстүрлі білім беру парадигмасы мен жобалық оқытуда қолданылатын жаңа парадигманың салыстырмалы сипаттамаларына тоқталайық.

Бұл ретте ең маңыздысы Р.П. Милруд. Білім берудегі қазіргі тенденцияларды талдай отырып, Р.П. Милруд [15: 7] мынаны атап көрсетеді: «Білім беру тәжірибесінде оқытудың дәстүрлі оқыту әдістері басым болса, жобалық әдістерді белсендірек қолдану қазіргі заманғы тенденцияға айналып отыр». Негізгі айырмашылығы, Р.П. Милруд [15:17], «оқытудың оқыту әдістерінің көмегімен мектеп оқушылары дайын мазмұнды меңгереді, ал проективті тапсырмалардың көмегімен оқытудың мазмұнын шығармашылықпен құруға және оны меңгеруге үйренеді...».

Р.П. Милрудтың білім берудің дәстүрлі және жаңа парадигмасын салыстыру туралы пікірі шынында да дұрыс болды. Қазіргі уақытта мектептегі дәстүрлі оқу бағдарламалары білім беру ақпаратымен шамадан тыс жүктелген, бұл теория мен практиканың арасындағы айтарлықтай алшақтыққа тікелей әкеледі, өйткені мұндай жағдайда қолданбалы дағдыларды қалыптастыру туралы айтуға болмайды. Сонымен бірге жобалық оқыту өнімдірек болады, өйткені білім беру жобасын аяқтау барысында білім алушылар практикалық міндеттерді шешуде ақпаратты пайдалану процесінде игереді. Тәжірибелік міндеттерді шешу жолдарын іздестіру білімді меңгеру қажеттілігін, танымдық белсенділігін арттырады.

Осылайша, оқушылардың жобалық іс-әрекетінің мазмұны алдыңғы, қарапайым жобалық тапсырмалар сияқты күрделене түседі. Жобалау оқушыларға білімнің өмірдегі және оқудағы рөлін түсінуге көмектеседі – білім мақсат болудан қалады, бірақ шынайы білім беруде құралға айналады.

Ретроспективті талдау шеңберіндегі жоба әдістемесі тұлғалық-әрекеттік тәсіліне негізделген, ол білім алушылардың өздерінің танымдық, коммуникативтік және зерттеушілік міндеттерін құрастыру мен шешуге бүкіл оқу үдерісін қайта бағдарлауды білдіреді. Бұл жобалық оқытуды жеке тұлғаны оқыту мен тәрбиелеудің жоғары нәтижелеріне қол жеткізуге ықпал ететін ең өнімді және қарқынды әдістердің бірі ретінде қарастыруға мүмкіндік береді.

Жобалау әдістемесінің жетекші ережелері:

- оқушылардың тұлғалық ерекшеліктерін ескеру;
- жоба идеясын шынайы өмірмен байланыстыру;
- мұғалім мен оқушылар арасындағы пәндік-субъективті, тең әріптестік білім беру ынтымақтастығын болжайтын мұғалім мен оқушылардың өзара әрекетінің негізгі схемасын өзгерту туралы;
- белсенді танымдық психикалық іс-әрекет процесінде тұлғалық маңызды мәселелерді шешу кезінде оқушылардың дербестік деңгейінің айтарлықтай артуы туралы;
- оқушылардың шет тілін жақсы меңгеруіне ішкі мотивация деңгейінің айтарлықтай артуына негізделген.

Жобалау әдістемесі дегеніміз:

- қазіргі білім беру жүйесіндегі баламалы тәсілі;
- оқушылардың танымдық іс-әрекетін белсенді жасаудың, шығармашылық қабілетін дамытудың және сонымен бірге белгілі бір тұлғалық қасиеттерді қалыптастырудың дидактикалық құралы ретінде ізденіс, проблемалық әдістердің жиынтығы болып табылатын жаңа педагогикалық технологиясы.
- білім берудің дәстүрлі парадигмасынан өзгеше: «оқушы-оқулық-мұғалім» және проективті оқыту әдістеріне негізделген өнімді оқыту: өз бетінше жоспарлау, болжау, шешім қабылдау, жеке маңызды мәселені егжей-тегжейлі әзірлеу, ғылыми зерттеулері болып табылады (қараңыз. 4-қосымша).

Қазіргі заманғы жобалық оқыту әлемнің көптеген елдерінің білім беру жүйесінде кең қолданыс тапты. Оның жоғары тиімділігін Ұлыбританияның, АҚШ-тың, Бельгияның, Бразилияның, Финляндияның, Германияның, Италияның және басқа елдердің мұғалімдері растайды, онда мектеп

оқушыларының бірлескен іс-әрекетінде қоршаған шындықтың нақты мәселелерін шешу үшін теориялық білімді ұтымды ұштастыру және оларды практикалық қолдану сияқты Дж.Дьюинің идеялары (білім берудегі гуманистік көзқарас) кең таралған және олардың арқасында үлкен танымалдыққа ие болды. Жобалау әдістемесін қазіргі заманғы түсінудің негізгі тезисі мынаған негізделді: «Мен үйренетін нәрсенің бәрі мен оның не үшін қажет екенін және бұл білімді қайда және қалай қолдануға болатынын білемін» - және қазіргі уақытта көптеген білім беру жүйелерін қызықтыруда, академиялық білім мен прагматикалық дағдылар арасындағы ақылға қонымды теңгерім табылу керек.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учеб. пособие для учащихся пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева, А.Е. Петров. – М.: Академия, 2000. – 272 с.
2. Программы для общеобразовательных учреждений. Иностр. языки (англ., нем., фр., исп.) 1-11 кл общеобразовательных учреждений. – М.: Просвещение, 1997. – 175 с.
3. Соловова Е.М. Подготовка учителя иностранного языка с учетом современных тенденций обновления содержания образования / Е.М. Соловова // Иностр. языки в школе. – 2001. – № 4. – С. 8-11.
4. Чернилевский Д.В. Технология обучения и ее выбор / Д.В. Чернилевский // Энциклопедия профессионального образования в 3 т. – М., 1999. – Т. 2. – С. 248-249.
5. Сибирская Н.П. Проектирование педагогических технологий / Н.П. Сибирская // Энциклопедия профессионального образования в 3 т. – М., 1999. – Т. 2. – С. 344-345.
6. Джонс Дж. К. Инженерное и художественное конструирование. Современные методы проектного анализа / Дж. К. Джонс: Пер. с англ. – М.: Мир, 1976. – 369 с.
7. Байдурова Л.А., Шапошникова Т.В. Метод проектов при обучении учащихся двум иностранным языкам / Л.А. Байдурова, Т.
8. Бим И.Л. Личностно-ориентированный подход – основная стратегия обновления школы / И.Л. Бим // Иностр. языки в школе. – 2002. – № 2. – С. 11-15.
9. Борисова Е.М. Проект на уроках немецкого языка / Е.М. Борисова // Иностр. языки в школе. – 1998. – № 2. – С. 27-31.
10. Венедиктова С.Л. Проектная деятельность учащихся на уроках немецкого языка / С.Л. Венедиктова 36;
11. Полат Е.С. Метод проектов на уроках иностранного языка / Е.С. Полат // Иностр. языки в школе. – 2000. – № 2. – С. 3-10.
12. Полат Е.С. Метод проектов на уроках иностранного языка / Е.С. Полат // Иностр. языки в школе. – 2000. – № 3. – С. 3-9.
13. Чечель И. Метод проектов или попытка избавить учителя от обязанности всезнающего оракула / И. Чечель // Директор школы. – 1998. – № 3. – С. 11-16.
14. Чечель И. Метод проектов: субъективная и объективная оценка результатов / И. Чечель // Директор школы. – 1998. – № 4. – С. 3-10.
15. Мильруд Р.П. Методология и развитие методики обучения иностранным языкам / Р.П. Мильруд // Иностр. языки в школе. – 1995. – № 5. – С. 13-18.

Ахметов А.К.

Магистрант, Кайнар Университет

БУЛЛИНГ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ

Предпосылкой любого буллинга является отсутствие уважения к личности или личная неприязнь. Нужно уделять особое внимание качеству межличностного общения и психологической безопасности в образовательной среде, ведь именно эти факторы обеспечивают целостность и душевное состояние индивида. Современные жизненные реалии не исключают явления насилия из процессов обучения и воспитания. В этой связи необходимо исследовать сам феномен насилия в образовательной среде, его истоки, причины возникновения, в связи с тем, что оно способно разрушать безопасность образовательной среды и негативным образом сказываться на построении межличностных отношений между субъектами образовательного процесса и развитии личности обучающегося.

Что такое среда? Среда — это совокупность условий и окружающая человека обстановка. В нее мы попадаем с самого рождения и живем в ней всю свою осознанную жизнь.

По мнению В.В. Рубцова, среда – это мир человека, который существует в его общении, взаимодействии, взаимосвязи, коммуникации и других процессах, этой мыслью автор подчеркивает особую роль социальной общности как среды человека.

Как правило, в ситуациях буллинга в образовательной среде участвуют одни и те же индивиды. Практически в каждом классе есть ученики, отличающиеся какими-либо особенностями, которые